הלכה ט. בד ב מיי' פ"ב מהל' תמורה הלכה ב: בה גדהו מיי׳ שם הלכה ג:

בו ז מיי׳ פ״ז מהלכות ערכין הלכה ח ט: הלכה ח מיי פי"ג מהלכות מכירה הלכה ח טוש"ע ח"מ סימן רכז סעיף כט:

תורה אור השלם

1. וְאָם תַּחְתֶּיהָ תַּעֲמֹד הַבַּהֶרֶת לא פַשַּתה צַרבת הַשַּחין הוא וטהרו הכהן:

הגהות הב"ח

(א) רש"י ד"ה ידו אחול וכוי דאי הוה: (צ) ד"ה לאתפוסי וכוי נקט נמי הכא בתרתי הס"ד: (ג) ד"ה גבלא לא אחחזק יספין לפנים כל מתחוק וכרי כיון דבעה למיתר נ"ב זהו דיבור הוא פי׳ על ירושלתי לפי גירסת ירושלתי שאינו בנוסחא שלנו וכן כולם בסמוך הוא לפי גירסת ירושלמי:

מוסף רש"י

יצא לחולין דבר תורה. ואפילו אין זו יפה כמותה, כדאמר דאמעיט מאואה (ב"מ ווו). אף צריך לעשות דמים דבר תורה. דגני הקדשות ערכך כתינה בכולהו וקסבר ערכך שוויו משמע, יר' יוחנן סבר ערכן שוויו משמע, ר' יוחנן סבר ערכך כל דמים שיערכוהו משמע ליה, אם זול אם שטרות לגבות חוב שבתוכו ויטלנו לעלמו (שם נו). וההקדשות. גזבר המוכר הקדש או המוכר עולתו שנפל בו מוס (שם).

שיוויי ווחחאות

ה מהרת ומשמע לישנא גבי קדשי מזכח דעבדי תמורה לישנא כו' דלא עבדי ממורה mrm לשנה לינה עבור מתחום (ש וו) גן מובח זימנין דמשכחת לה לישנה דהחולי כגון. מיבת הוה נמחק (ש"ח) ד] נמי זימנין משכחת לה לישנה דאחולי וזימנין משכחת לה לישנא (ש"מ) הן גר׳ מוס׳ רב אשי. זו מי אמרינז לאתפוסי יין ולקי (ש־ם) ז] לינש היתרא יים ולקי (ש־ם) ז] לינש היתרא ליסורל ולאחולי הוי מתכורן ומקי (שים) זן סינט היתרא
ועניד סיסוכס ולאחולי הוי
היו (שים) ק] מי אמרינן
כל"ל (יענ"ץ) ען דסקדט
ובתרוייהו לקי (ש"ם) ין סמכינן מדהני תרתי תמימות מחמ מינות לחספוסי ההוא בהמה תמימות לחספוסי ההוא בהמה תמימה של חולין גמי תחת בהמה של הקדש בעלת יא] חולין תמימות (ש"מ) יכן לקי ארבע תמימות (ש"ח) יכן נקי ארבע מלקיות או (ש"ח) יגן והך בתרייתא לאחולי הוי תיקו (ש"ח) וע" גי' אחרת בהשמטות שיטה שבסוף המסכת. ידן אי נימא אאונאה. בקלת המסכת. ס"י כתוב לישנה החרינה הי נימה דטעו בשתות בהא נימא וכו', חו תורה ל"ש ונמחק (ש"ח) שון ודחי לאחולי מתכוין (ש"מ) יו] ההיא דהקדש הס"ד (ש"מ) יין מיכת מטאת נמחה (ש"ח) יטן דבעי

בעי רב אשי היו לפניו שתי בהמות. ה״ה דנחד נהמת קדש נעלת מוס וחד תמימה חולין מלי למיבעי ואיידי דְאִיכא בסמוך בעיות דמיירי דוקא בשתי בהמות נקט נמי הכל כן: בעלת מום תחת בעלת מום לאחולי או דלמא תמימה דחולין תחת בעלת מום דהקרש ובעל מום דחולין תחת תמימה דהקדש תרוייהו לאתפוםי ואתרוייהו לקי. תימה למה האריך כל זה

הוה מלי למימר בקיצור בעלח מום תחת בעלת מום לאחולי או דלמא הא נמי לאתפוסי ופירש"י דבעלת מום תחת בעלת מום לא תפים דאין רע עושה חמורה ברע דדוקא טוב ברע או רע בטוב עושה תמורה אבל רע ברע לא ולא נהירא דוה לא מלינו ועוד דאדרבה משמע לעיל בפ"ק ודף ט.) דרע ברע תפים דאמר לעיל א"כ נימא קרא טוב ברע או רע [בו] משמע דרע ברע תפים מיהו כל השיטה דהכא משמע כפירוש רש"י דבבעיא דלעיל נמי נקט שתי בהמות של חולין תמימות ולא נקט בעל מום ור"י פירש דרע ברע נמי חייל תמורה עליה מיהו יש לנו לומר טפי לאחולי מלאתפוסי דלמה יחפיס מאחר דאינו מעלה אותה דגם זאת אינה ראויה להקרנה: אף צריך לעשות דמים דבר תורה. ולא ילא לחולין עד שיעשהו דמים והכי פירושא דמתני׳ ילא לחולין ולריך לעשותו דמים כלומר ילא לחולין כשיעשהו דמים והא דאיצטריך למיתני יצא לחולין משום דחנא לעיל מינה לישני דלא לחולין אלא נתפסין בתמורה וזה . נפקי וחה קדושים תנא נמי לישנא דאחולי:

יואם תחתיה תעמוד הבהרת יו דאחולי דכתיב ²תחת הנחושת אביא זהב ⁹והלכך גבי קדשי מזבח דעבדין תמורה לישנא דאתפוסי הוא גבי קדשי בדק הבית דלא עבדין תמורה לישנא דאחולי הוא אמר רבא אפילו בקדשי מזבח יו משכחת לה לישנא ראחולי הוא יכגון שהיה הקדש בעל מום א"ר אשי אפילו בבעל מום נמי חמשכחת לה לישנא ראחולי ומשכחת לישנא ראתפוםי בידו אקודש חול הוי ידו אחול קודש הוה בעי אביי פו יהיו לפניו שתי בהמות של קדש בעלות מום ושתי בהמות של חולין תמימות ואמר הרי אלו תחת אלו מהו [4] מי יו אמר לאתפוםי ולקי או דלמא כל היכא דאיכא היתרא לא שביק איניש היתרא ועביד איסורא ואת"ל כל היכא דאיכא היתרא לא שביק מאיניש ועביד איסורא יהיו לפניו שתי בהמות של קודש ואחת מהן בעלת מום

ושתי בהמות של חולין ואחת מהן בעלת מום ואמר הרי אלו תחת אלו מהו 🗗 ס מי אמר תמימה תחת תמימה לאתפוסי בעלת מום תחת בעלת מום לאחולי או דלמא תמימה דחולין תחת בעלת מום דהקדש בעלת מום דחולין תחת תמימה דהקדש מותרוייהו לקי ואם ת"ל כל היכא דאיכא היתירא לא עביד איסורא ולאחולי הוא ולא לקי היו לפניו שלש בהמות של קדש ואחת מהן בעלת מום ושלשה בהמות של חוְלִין תמימות ואמר הרי אלו תחָת אלו מי אמרינן יו מדתמימות תחת תמימות לאתפוסי תמימות נמי תחת בעלת מום לאתפוסי או דלמא הכא נמי כל היכא דאיכא היתירא לא עביד איסורא וההיא בתרייתא לאחולי הוי ואם תימצי לומר הכא נמי כיון דאכתי גברא לא איתחזק באיסורי לא שביק התירא ועביד איסורא בעי רב אשי יהיו לפניו ארבע בהמות של קדש ואחת מהן בעלת מום וארבע בהמות של יי חולין ואמר הרי אלו תחת אלו מהו הכא ודאי כיון דאיתחזק גברא באיסורי (בכולן) ים לקי בארבע מלקיות או דלמא אע"ג דאיתחזק באיסורא לא שביק איניש היתירא ועביד איסורא יין והוי בתרייתא לאחולי הוי תיקו: אם איניש היתרא ועביד איסורא יין והוי בתרייתא לאחולין דבר תורה היתה הקדש בעל מום יצא לחולין כו': יין א"ר יוחנן יצא לחולין דבר תורה יוצריך לעשות דמים מדבריהם ור"ל אמר אף צריך לעשות דמים דבר תורה במאי עסקינן ייז אי נימא אאונאה בהא נימא ר"ל אף צריך לעשות דמים ייז [דבר תורה] והא יחנן יאלו דברים שאין להם אונאה העבדים והשטרות והקרקעות וההקדשות אלא אבטול מקח בהא נימא ר' יוחנן צריך לעשות דמים מדבריהם

אי הוה לפניו (כו') יש מדהני תרתי בהמות לאתפוסי דודאי מתפיס הנך תרתי דחולין בההיא דקדש דממירין שנים באחד ולעיל ט.ן דהא כיון דתמימה דקדש ליכא למימר לאחולי אההיא בעלת מום נמי לאתפוסי ולקי שלשה מלקיות או דלמא ההיא בעלת מום דקדש לאחולי והאי דלא אתנח ידיה על ההיא ש דבעלת מום שהניח ידו על חולין דכיון לא דלאחולי הוה בעי הוה ליה לאנוחי אבעלת מום דקדש. הא דנקט לש כל ההיא דבעלת מום קמ"ל דאי הוה מנח ידיה על התמימה של קדש שעם הבעלת מום הוה מהני נמי כאילו אנחה על בעלת מום ליו גופה והא אמרי׳ בההיא דבת אחולי היא דלאחולי איכוון ובתמימה לאתפוסי ליז דאע"ג דאנח ידיה עליה הואיל וליכא למימר אחולי בה בדידה. רמי רמויי כגון דהויין ג' בהמות של קדש ואחת בעלת מום ושלשה בהמות של חולין תמימות והעמידן בשתי שורות זו כנגד זו והאי רמי כמו איתרמי שכוונם זו מול זו ואנח ידיה על הכך דחולין ואמר אלו מחת אלו מי אמרינן כיון דרמי חדא לקביל חדא להכי פלגינהו דלא בעי לשוויי לבעל מום כי הני לח לאחפוסי אלא לאחולי או דלמא בתר דבורא דידיה אזלינן והרי הניח ידו על החול ולאתפוסי איכוון. לישנא אחרינא או דלמא בתר ^{נח} רובא אלינן וכיון דרובא לאתפוסי איהו נמי לאתפוסי: ילא לחולין דבר סורה. דאתרינן בפ׳ המנחות והנסכים (מנחות קא.) ואם כל בהמה טמאה [ויקרא פון בבעלי מומין שנפדו הכתוב מדבר: מדבריהם. דמה"ת אין אונאה להקדש דכתיב (ויקרא כה) אל תונו איש את אחיו ולא הקדש: אף לריך לעשות לו דמים דבר סורה. ליו רב חסדא מפרש לה לקמן [ע"ב]: אי נימא אאונאה. דלא נתאנה אלא שתות: ליו ביטול מקח. שנחאנה יותר משתות: והאמר

א) [ב"מ נו. כל הסוגיא ע"ש], ואם תחתיה תעמוד. עמדה במקומה והיינו דומיא דאתפוסי שההקדש עומד במקומו הלכך הואיל ותרוייהו משמע 🗓 לא מסרו הכחוב אלא לחכמים דידעי למימר היכא הוי תחת אתפוסי והיכא הוי חילול: גבי קדשי בדק הבים כו': ידו אקודש חול הוי. הניח ידו אקודש ואמר

זו מחת זו אידך דחולין ודאי שוו לחולין מתכוין וחול הוא: ידו אחול. ואמר זו מחת זו אתפוסי הוא דקדש בעל מום עושה תמורה (6) ואי הוה בעי האי לאחולי הוה מנח ידיה על ההיא יו דקדש: וחמר הרי חלו ייו (חטחת) סחם אנו. ולא הניח ידו לא כאו ולא כאן: לאתפוסי. מתכוין או לאחולי מתכוין. והוא הדין נמי דמלי למיבעי בחדא אלא איידי דבעי ישו מיבעיא הך בעיא אחריתי בתרתי נקט (כ) סירכא דתרתי: איסורא. לא ימירט: תמימה מחת חמימה לחתפוסי. דהח ודחי אי אפשר דלא הויא חדא לאתפוסי הואיל וחדא תמימה דהקדש יואיכא כאן מיהת בקדשי מובח ותמימים אמרינן לעיל דאתפוסי הוא: ובעלת מום תחת בעלת מום לאחולי. דודאי אתפוסי ליכא למימר דרע ברע לא כתיב דליעביד תמורה: או דלמא תמימה דחולין תחת בעלת מום כו'. ואף על גב דפשיט לעיל דלא שביק היתירא ועביד איסורא איכא למיבעי הכא הואיל ואי אפשר דלא עביד איסורא בחדא איכא למימר כי היכי דבהא עביד איסורא בהא נמי לא איכפת ליה ודאי אתפוסי הוא: היו לפניו שלשה בהמוח כו'. דאף על גב דפשיטנא דלא שביק היתירא ועביד איסורא איכא הכא למיבעי דאיכא למימר זיל בתר רובא כיון דע"כ תרתי לאתפוסי דהשתים דהקדש תמימות וליכא אחולי בהו שלישית נמי אתפוסי הוא: גברא לא איתחזיק. ים דבשלשה זימנין הויא חזקה תרי זימני לא הוי חזקה. ים לשון ירושלמי בעי אביי (כו') כדוחו דלמה כהו תמימה תחת תמימה דאתפוסי דחזיא להקרבה אבל תמימה תחת בעלת מום דבעלת מום דהקדש לא יוו (הויי) חזיא להקרבה לאחולי איכוון כוו כיון דבעא למימר חדא לאתפוסי כו' כלומר דאילו הוה בדעתיה לאתפוסי חדא ולאחולי חדא הוה קאמר בהדיא הך לאתפוסי והך לאחולי כי הדדי כלומר שתיהן עשאן

שוות הואיל ולא פירש [ד] יחשל שתיהן הניח ידו ושתיהן תמורה דהא איבעי ליה לאתנוחי ידיה על בעלת מום דקדש אי הוה בדעתיה לאחוליה אלא

על הקודש חוליין מדלא אתנח ידה ציה את ארב הביה הידה ביה את ארב הידה ציה את ארב הידה ציה את ארב הידה ציה את ארב הידה ציה את ארב בעלת מום ושל בהמנה תמימה של חול ואמר הרי אלו תחת אלו דהכא המימה של חולין לאתפוסי בההיא תמימה במימה את של קודש וברתנן בפיק ממיין אחד בשנים כר: מי אמרינן מדהני תרתין בהמה תמימה של חולין לאתפוסי בההיא תמימה הקודש בעלת מום ולא אתנח ידיה על ההיא תמימה הקודש בעלת מום ולא אתנח ידיה על ההיא תמימה הקודש בעלת מום נעל המחלי האו הדין דלא אתנח ידיה על ההיא תמימה הקודש בעלת מום ולא או מאי מי אמרינן כיון דרמי חדא להדי חדא מעשיו מול הרוב שלש [ולא] על שתים אבל מכל מקום דעתו לאחולי תיבעי. רמויי רמי חדא להדי חדא מלומה אח הקדש בנגד אחת של הקדש בנגד אתת של חולין וליהוו ובעל מום מנגד ממימה לאחולי או דלמא לא מצגיחינן ארמויי אלא בתר דבורא אולינן דאמר הרי אלו תחת אלו והאי משמע נמי דאמר אמים ובעל מום כנגד תמימה לאחולי או דלמא לא מצגיחינן ארמויי אלא בתר דבורא אולינן דאמר הרי אלו תחת אלו אל אל אל מר בל בשאמר הריו מחוללת על זו שלא אמר בלשון תמודה ידע לשון תמורה אינו יוצא לחולין אלא הוא ותחול או ללא לא מולין אלא הוא לו האוא אלא מר בלשון תמודה ידעה לקיש דבר תורה משום דכי ממר בלשון תנורה אין אונאה להקדש: במאי פלאיני אינים שהוא במאי במאי פליני אינים את האונאה. אדין אונאה: "אין אומה להיים להחולי לו לו שלא אמר בשתוח דהיינו דין אונאה להקדשות דעמיתו כתיב למעוטי דהקדש: במאי פלאינ שינים בישו משתות:

הגהות הגר"א

[8] גמ' מי אמר לאתפוסי עד איסורא ל"ג רש"י. וגרסתו לאתפוסי מכוין או לאחולי מכוין ואח"ל כו' וכ"ה הגירסא נכונה: [2] שם מי אמר תמימה כו'. ע" ובן שם חי מחר מתימה כי. עי. רש"י וחוס' שדחקו מאד ול"נ דהגירסא מהופך וכל"ל מי אמריטן חמימה חחת חמימה בעלח מום חחת בעלח מום וחרוייהו לקי א"ד מעימה דחולין וחרוייהו לקי א"ד מעימה דחולין תחת בע"מ דהקדש לאחולי בעלת מחם דפולין תחת תמימה דהקדש לאתם דחולין תחת תמימה דהקדש לאתם בע"מ א"א לותר לאחולי תחת בע"מ א"א לותר לאחולי דמאי אהני מיקו. גירש"י ל"א בעי אביי היו לפניו שתי בהמות בעי חפיי היו נפניו שתי בהמות של קדש ואחת מהן בית ושמי של קדש ואחת מהן ב"מ ושמי בהמות של קדש מה של מחלין מתימות ואחריון מחייבו לאחפוסי א"ד מתימה מחתי לאחפוסי אבל מחת ב"מ לאחלי ואחיל ואחלי ואחריון המינה באחמים הבל לאחפוסי אבל המותים המותה ב"מ לאחלי ואחיל בחייל במותה ב"מ לאחלי ואחיל במותה ב"מו לאחלי ואחיל במותה ב"מו לאחרים החייל לאחרים בתימות החייל לאחרים בתימות החייל באחרים בתות ב"מו לאחרים בתות ב"מו לאחרים בתות ב"מו בתות ב"מו בתות ב"מו בתות ב"מות תמנימה חחת ב"מ נמחוני וחת"כ כיון דבעי למימר חדא לאחפוסי וחדא לאחולי כי הדדי עבדן ואתרווייהו אנח ידיה אלא אי היו לפניו שמי בהמות של קודש ואחת מהן בע"מ ושלשה בהמות של חוליו תמימות סוגין מתימות מסי מדהני לאתפוסי האי נמי לאתפוסי א״ד ההוא בע״מ לאחולי קמכוון והא דלא אחנח ידיה על ההוא דבע״מ דה"א הא דנקט כו'. ההיא דבע"מ ואת"ל כיון מבעי לאתנוחי דבע"מ ואמ"ל כיון מבני לאמנותי
ידי על מתימה דהקדע לאמנותי
מכוון מית ימוני מול מית אמריטן
כיון דרמי מדל לקבל מדא להכי
פלגיההו דלא בעי לשוויי לבע"מ
פלגיההו דלא בעי לשוויי לבע"מ
ידי הוא די במר דיבורא אוליטן
אוליטן ל"א במר רובא אוליטן
מיבעי: [2] רש"א ד"יה ואם. לא
מסרו כרי. לא יכולמי להמלמה
מסרו כרי. לא יכולמי להחלמה
לאו החומולי | דדן ד"ה ברה אול
לאו החומולי | דדן ד"ה ברה אור ברה אול לשון המועיל: [ד] ד"ה גברא. על שמיהן ל"ל ועל שמיהן:

רבינו גרשום

משמע לישנא דאתפוסי כתמורה בקדושתה ותופסת אחרת בקדושתה כדכתיב והיה הוא ותמורתו יהיה קודש: ומשמע לישנא דאחולי. שמוציאו לישנא דאחולי. שמוציאו מקדושתו ונכנס זה במקומו בדכתיב תחת הנחשת שגזלו אביא זהב במקומו הואיל וכן כו': **אמר רבא** אפילו בקדשי מזבח הוי לישנא דאחולי כגון שהיה הקודש לישנא דאחולי כגון שהיה הקודש בעל מום. והכי סבירא ליה לרבא דהא ואם היה קדש בעל מום משמע נמי ארישא קאי אמר ה״ז תחת זו שהרי לא מצינו תחת גבי תמורה: הניח ידו על הקדש. בעל מום ואמר תהא זו של חולין תחת זו של קדש שידי עליו חול היינו משמע לישנא דאחולי שיצא זו של קודש ויכנס זה במקומו: אם הניח ידו על זו של חולין ואמר תהא זו תחת זו. הרי האי בעל מום קודש ולא יצא לחולין וזה תמורתו: מי אמרינן לאתפוםי בתמורה קאמר ולקי תרי מלקיות: או דלמא כל היכא דאיכא היתירא דיכיל לאחולי ולית ביה לאו לא עביד איסורא להמיר: מי אמרינן תמימה תחת תמימה קא אמר. לאתפוסי תמורה דכיון דשניהן תמימות על איזו שמניח ידו מתפסת בתמורה: ובעל מום